

Plán činnosti Národního archivu na rok 2013 – výtah 8. oddělení:

Úvod (str. 3)

Nezapomínáme na stěžejní úkol oboru – generální inventuru. Považujeme ji za neoddiskutovatelnou povinnost pro odborná oddělení. Pomineme-li vysoké nároky na počet osob věnujících se fyzické revizi a následné administrativě, bude jistě přínosem pro zpřesnění evidence fondů a aktualizaci dat pro další významnou aktivitu – prevenci v oblasti fyzického stavu archiválií i samotné restaurování.

Nezanedbáváme ani oblast výzkumu a inovací. Počet projektů podpořených dotací na vědu se jeví optimální a výsledky v oblasti aplikovaného výzkumu míří okamžitě do široké praxe. Velmi významným přínosem pro skromný rozpočet se stala opakovaná finanční „injekce“ institucionální podpory vědy. Dovoluje nám rozvíjet činnosti, které by jinak zůstaly pouze vizemi.

1. Personální situace, vzdělávání pracovníků, čerpání pracovní doby (str. 4)

Dále se pokusíme o překonání problémů způsobených nedostatkem zaměstnanců projektovou formou řízení a realizace při zpracování fondů. Nebude-li však získána jakákoliv mzdová „injekce“ pro pokračující agendu 3. odboje a nově církevní restituce, bude nutno pozastavit většinu archivních činností včetně generální inventury a vrhnout pracovní síly tímto směrem.

2. Evidence archiválií (str. 5)

Generální inventura je prvořadou prioritou archivních oddělení, která nebudou zasažena správní agendou...

... Referent NAD bude spolu se zástupkyní ředitelky v roce 2013 pokračovat v přípravě a svolávání porad referentů NAD, jejichž obsah by měl být zaměřen především na provádění inventury. Přesahy do oblasti prevence v uchování archiválií pomůže realizovat Oddělení péče o fyzický stav archiválií a obě studovny. Na opětovné zpětné změny pomůcek prozatím nezbývá časový prostor.

3. Předarchivní péče a akvizice archiválií (str. 8)

V oblasti akvizic od soukromoprávních původců se také zúžil manévrovací prostor mzdovým, tj. personálním šetřením i v důsledku celostátních naléhavějších úkolů typu agenda 3. odboje a generální inventura archivních fondů a sbírek. Základní úkoly a strategie se nemění, navážeme na poslední mimořádně úspěšné roky, ale v omezeném rozsahu.

4. Zpracování archiválií (str. 10)

S ohledem na již v úvodu naznačené skutečnosti neplánujeme vůbec nové zpracovávání v dílčích odděleních, ale většinu sil věnujeme finalizaci stávajících úkolů a realizaci přednostních projektů archivu – fondu *Československý svaz mládeže* a fondu

Ministerstvo financí 1945–1968. Oblast zpracování je tedy chápána jako personální rezerva pro akutnější úkoly a podrobnosti (viz výčet v přílohách). Pokračuje Soupis pečeti a tvorba a kontrola metadat k jednotlivým projektům digitalizace.

5. Péče o fyzický stav archiválií (str. 10n)

Fyzickému stavu archiválií a depozitářům je věnována tradičně náležitá péče, na níž se podílejí kromě specializovaného oddělení i správci fondů a pracovníci badatelen. V rámci generální inventury tento proces se ještě zintenzivní...

V roce 2012 byla zprovozněna technologie hromadné odkyselování BCP C500 (Bückeburský konzervační proces). V roce 2013 bude dokončeno odkyselování fondu 3. oddělení *Nemocenská pojišťovna soukromých úředníků a zřízenců, Praha* a dále se bude pokračovat v systematickém odkyselování archiválií tohoto oddělení, přičemž se počítá s následující digitalizací (8. oddělení).

Konzervování a restaurování (str. 13)

8. oddělení

Ukrajinské muzeum – negativy

K. H. Frank – alba

L. Hermanová – restaurování pozitivů

Pluhař Josef – restaurování negativů

Vodohospodářský ústav – opravy a čištění plesnivých filmů i kontrola a řešení octového syndromu

Periodické kontroly bezpečnostních mikrofilmů: 20–30 mikrofilmů

Ambulantní opravy negativů a pozitivů před digitalizací

Reprografické, mikrografické a digitalizační práce (str. 14nn)

Bezpečnostní snímkování i digitalizace budou probíhat podle průběžně upřesňovaného a doplňovaného plánu. Bezpečnostní snímkování se pro rok 2013 plánuje pouze prostřednictvím nově pořízené technologie COM. Zároveň budou dodatečně pořizovány studijní mikrofilmy tam, kde kontrolou bude zjištěno poškození stávajících. I nadále budou pořizovány bezpečnostní negativy listin Archivu České koruny a řádových archivů, případně i dalších listinných fondů, k nimž dosud bezpečnostní reprodukce nebyla pořízena nebo je nevyhovující. Bude tedy pokračovat bezpečnostní snímkování listin po konzervaci fondu *Velkopřevorství řádu maltských rytířů* (objem těchto prací závisí na kapacitě detašovaného restaurátorského pracoviště v budově 1. oddělení) a dle možností i na listinách fondu *Řádový archiv Premonstrátu Strahov*. Dále bude pokračováno v přesnímkovávání listin fondu *Kapitula Vyšehradská* (k dispozici je pouze nedostatečná fotodokumentace pořízená v minulosti). Dále bude pokračováno i ve snímkování těch listin Archivu České koruny, k nimž nebyla v minulosti fotodokumentace pořízena (od inv. č. 2 628). Vzhledem

k výsledkům kontroly mikrofilmů Desk zemských budou postupně přesnímkovány i ty knihy, jejichž mikrofilmy byly vyhodnoceny jako nevyhovující.

V roce 2013 bude do konečné podoby zpracována aktualizovaná Koncepce digitalizace Národního archivu. Projektové řízení se již stalo samozřejmostí; finanční a personální zabezpečení by mělo být alespoň rámcově garantováno. Samozřejmě vše v podmínkách stále se snižujícího rozpočtu.

V roce 2010 jsme započali s digitalizací pomocných knih ze *sčítání obyvatelstva v roce 1930 a 1939*, které byly ve velmi špatném fyzickém stavu a musí i nadále sloužit vyhledávání podkladů pro určení národnosti a státního občanství. Již několik let je proto zachraňujeme před další degradací. V současné době je dokončen soubor svazků z Podkarpatské Rusi a nejpoškozenější kniha (Užhorod) byla předána na externí restaurování. Hotové svazky jsou ukládány zpět do depozitářů a digitalizáty se po kontrole v oddělení ukládají na server.

V rámci téhož projektu budou v roce 2013 digitalizovány ještě indexy k *Policejnímu ředitelství Praha*, a to manipulační období 1921–1930 a 1931–1940 (nejmladší a nejfrekventovanější období 1941–1950 bylo v rámci zmíněného projektu digitalizováno v roce 1912 a bude jej třeba opatřit metadaty).

Dále plánujeme digitalizaci a převod do bezpečnostního mikrofilmu fondu *Náboženská matice*. Bude proveden výběr 150–200 nejdůležitějších kartonů, které budou připravovány od února 2013.

Dokončena bude celková digitalizace fondu *Ruské a ukrajinské emigrantské spolky a organizace v ČSR* (včetně kontroly digitalizátů), bude pokračovat digitalizace fondu *Komité pro umožnění studia ruským a ukrajinským studentům v ČSR* a *Sbírky map a plánů*. V posledním případě zřejmě bude možné spolupracovat v rámci projektu Historického ústavu s pracovištěm, které je na digitalizaci map vybaveno mnohem lépe a není třeba improvizovat jako u nás.

6. Využívání archiválií veřejností (str. 16n)

Úkoly této skupiny si každoročně vyžádají značný objem pracovních dnů. Jde o velmi rozmanité činnosti, pod nimiž si lze představit jak obvyklé prezenční studium, tak absenční poskytování informací ve škále od prostého sdělení po náročnou rešerši charakteru správního úkonu i badatelských podkladů pro amatéry i historiky. Doprovázeny jsou nezbytnými reprografickými službami. Masivní poptávku médií i jednotlivých novinářů a publicistů nepředstavuje jen výše uvedené – naopak archivář musí vyhovět i filmařům a televizním štábům od vyhledání dokumentů, přes pomoc při výběru, komentáře, až po zabezpečení prostor pro natáčení dokumentárních cyklů a konečné zúčtování.

V nadcházejícím roce budou nároky na archiv v této oblasti abnormální díky pokračující tzv. agendě 3. odboje a jejímu souběhu s narůstajícími agendami stávajícími či

dalšími nově nabíhajícími. Novou zátěží bude dohledávání nemovitého majetku církví (ať už ze strany jednotlivých církevních korporací či ze strany státu) v souvislosti se *Zákonem č. 428/2012 Sb. o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi)*. Přestože platnost zákona je limitována rokem 2013, mohou se některá soudní jednání protáhnout do dalšího roku (dalších let). Především díky těmto povinnostem nadále počítáme s útlumem některých archivních činností (především ve zpracování fondů) a s mobilizací všech dostupných pracovních sil v archivu. Vděční jsme za snahu nadřízených orgánů pomoci dodatečnými prostředky. Tak obrovské množství správní agendy Národní archiv dosud nikdy nevyřizoval, ani v době největších boomů kolem rehabilitačních a restitučních agend.

a) správní činnosti – opisy, výpisy a kopie pro občany

Správní činnost se promítá především do vyřizování nahlédací agendy pro potřeby orgánů státní správy, soudů, orgánů činných v trestním řízení, orgánů samosprávy, fyzických a právnických osob.

Trvale jsou součástí těchto zásadních povinností žádosti o zjišťování národnosti, státního občanství (jeho udělování nebo odjímání), zjišťování posledního bydliště občanů žijících v Praze, řešení dědictví, určení vlastnictví pozemků, zejména pak zemědělského a lesnického majetku, potvrzení o účasti v národním odboji, potvrzení o studiu, potvrzování doby zaměstnání, vyhledávání dokumentace pro potřebu restaurátorů kulturních a památkových objektů a vyhledávání podkladů pro restituční řízení ve všech aspektech.

b) badatelny

Badatelny budou, stejně jako v minulých letech, zajišťovat především badatelské služby a vše, co je s nimi spojené, včetně kopírování / reprodukování archiválií dle požadavků badatelů. Samozřejmostí je dodržování všech pravidel, týkajících se bezpečnosti svěřených archiválií. Obě studovny pracují v rutinním provozu s informačním systémem Badatelna, jež má rezervy především na Chodovci, a kterému k dokonalosti chybí i systém dálkového objednávání. Obě se bude řešit dalšími jednáními s firmou. Dálkové zpřístupnění inventářů přepsaných do databáze JANUS s oskenovanými rejstříky vrcholí a zveřejnění oskenovaných inventářů bude již končit.

c) řešerše pro domácí a zahraniční badatele

Řešerše pro domácí a zahraniční žadatele si vyžádají setrvalý počet pracovních dnů a s jejich významnějším poklesem v budoucnu nelze počítat. S požadavky o řešerše, které se týkají zpracovaných i nezpracovaných fondů, se na nás bude obracet kromě občanů i Národní bezpečnostní úřad, soudy a policejní orgány činné v trestním řízení našeho státu i států Evropské unie. Pro vědecké a odborné účely vyřizujeme celou řadu řešeršních úkolů pro domácí i zahraniční úřady i vědecké instituce. Není ovšem naší povinností provádět heuristiku

za odborné týmy a jednotlivce včetně studentů. Zde snad je možno postupně nalézt poslední časové rezervy pro smysluplnější činnost.

d) akce pro veřejnost

Vzhledem k trvalému zájmu o exkurze a s ohledem na spolupráci na výstavách jiných institucí plánujeme i tuto činnost. Jejich realizace bude s ohledem na generální inventuru pečlivě zvažována. Omezujeme se pouze na studenty středních škol se zaměřením na historii, na studenty vysokých škol a další zájemce z řad odborné veřejnosti. Co se týče vlastních výstav, bude v roce 2013 připravována pilotní výstava pro rok 2014, zatím s pracovním názvem *Vláda krále Jiřího z Poděbrad v archivních dokumentech* (gestor Alena Pazderová, tvůrce scénáře Denko Čumlivski), při jejíž realizaci počítáme se spoluprací s Historickým ústavem AV ČR.

7. Vědecký výzkum, ediční a publikační činnost (str. 19nn)

Projekty nepodpořené tematickou dotací – vlastní, částečně institucionální podpora vědy

Národní archiv chce udržet vydávání dvou vlastních odborných periodik – pro oblast základního výzkumu *Paginae historiae* (v roce 2012 se realizoval přechod na dvě čísla ročně) a pro aplikovaný výzkum *Sborník Historická fotografie* (ve spolupráci s Technickým muzeem Brno).

Projekty nepodpořené tematickou dotací – vlastní, částečně institucionální podpora vědy

Další významnou část institucionální podpory věnujeme otázkám zpětné konverze z digitální do analogové podoby pro případ bezpečnostních rizik. Tato problematika souvisí i s výše zmíněným výzkumným projektem *Zajištění ochrany archivních dokumentů důležitých pro potřeby státu*.

Pokračovat bude cyklus odborných seminářů (zahájeno v roce 2012) zaměřených na fotografické, filmové a zvukové archiválie, jejich digitalizaci, restaurování, problematiku bezpečnostního snímkování a autorských práv (viz http://www.nacr.cz/zpravy/cis_info.aspx). Tyto semináře jsou věnovány nejen pracovníkům archivů, ale i muzeí, galerií a knihoven. Jsou organizovány ve spolupráci s Českou informační společností při Národním archivu a hojně navštěvovány. Počet účastníků se běžně pohybuje okolo 200.

V roce 2013 bychom se zapojili do výzkumné činnosti i v oblasti *zvukových archiválií*. Zatím však máme pouze hrubou představu: tematicky a časově by měl souviset s výraznými změnami v politickém systému ČSR v letech 1945–1968, příp. v hospodářské a kulturní oblasti, za využití stávajících zvukových a dalších relevantních archiválií. Na výzkumu bychom rádi spolupracovali s Archivem Českého rozhlasu, Národním muzeem – Českým

muzeem hudby a také s archivem Supraphonu. Jednání o spolupráci bychom chtěli zahájit na počátku roku 2013.

8. Pedagogická činnost (str. 26)

I ve školním roce 2012–2013 bude řada pracovníků vyučovat o průřezových tématech oboru v rámci přednášek řádného studia Katedry pomocných věd historických a archivního studia FF UK v Praze, které probíhají v Národním archivu.

Příloha č. 1 (k bodu 4 Plánu práce na rok 2013) (str. 32n)

Pořádání a inventarizace

1. FČTK 1919–1938 (dokončení 2014),
2. Fotoarchiv K. H. Franka (kontrola rejstříků),
3. Alexandrijské mikrofilmy (dlouhodobý úkol, rejstříkování),
4. Chalupníček Miroslav, ak. arch. (dlouhodobý úkol),
5. Sbírka gramofonových desek,
6. Sbírka záznamů radionaslouchací služby,
7. Evidence nově přejatých přírůstků,
8. Evidence bezpečnostních mikrofilmů a jejich matričních a studijních kopií,
9. Evidence bezpečnostních a matričních negativů (listinné fondy).

Katalogizace (včetně ukládání dat do databází a lístkových katalogů) (str. 33)

I. Pokračující úkoly

1. Nově přejaté negativy, pozitivy a mikrofilmy.

Ediční plán Národního archivu pro rok 2013

Autor	Název	Rozsah (AA, nebo stran A4)	Formát	Náklad	Vazba	Barevnost	Dodání rkp.	ISBN	Termín	
I. Čadková, M. Zahradníková	Berní rula 4 Bechyňský kraj I.	900 NS (?)	A4	300	V2	1/1	XI/2012 neúplný	978-80-7469-009-9	-	externě celé
H. Nováčková	Katalog a rejstříky protokolů schůzí 16. vlády ...	200 NS	A4	200	V2	1/1	XII/2012	978-80-7469-012-9	II/2013	externě celé
J. Langerová	Výkladový slovník odborných termínů ...	60 NS	A4		V1?	1/1	XI/2012	978-80-7469-011-2	III/2013	zlom i tisk zde
T. Kalina	Úvahy (nejen) o archivnictví	400 NS	A5	300	V2	1/1+ přílohy 4/4	XI/2012	978-80-7469-010-5	IV/2013	zlom i tisk zde
E. Gregorovičová	Kapitoly z dějin rodinného archivu toskán. Habsburků	600 NS	A5	300	V2	1/1+přílohy 4/4	II/2013	978-80-7469-008-2	V/2013	zlom i tisk zde
E. Drašarová	Paginae historiae 21/2013, č. 1	600 NS	A5	300	V2	1/1+přílohy 4/4	III/2013	978-80-7469-014-3	VI/2013	zlom zde, tisk ext.
R. Straka	Sborník 15. seminář R a H, Olomouc 2012	400 NS	A4	400	V2s klopami	1/1+ přílohy 4/0	III/2013	978-80-7469-016-7	VIII/2013	tisk zde+exter. přílohy

D. Spáčilová	M. Šatochinová	A. Vindušková	A. Vindušková	A. Vindušková	A. Vindušková	A. Vindušková	A. Vindušková	M. Vojáček	E. Drašarová
Přehled přírůstků knihovny NA za 2006	Informativ. přehled č. 24 –33	Informativ. přehled č. 34	Bibliografie českého archivnictví za 2009	Bibliografie českého archivnictví za 1997-192, ...	Bibliografie českého archivnictví za 2007	F.L. Rieger a velkostatek Maleč	Paginae historiae 21/2013, č. 2		
175 NS		300 NS	300 NS	330 NS	330 NS	300 NS	600 NS		
							A5		
						300	300		
html	html	html	html	html	html	V8 ?	V2		
							1/1+přílohy 4/4		
II/2013	I/2013	III/2013	III/2013			3. Q/2012	IX/2013		
978-80-7469-019-9	978-80-7469-021-1	978-80-7469-020-4	978-80-7469-019-8	978-80-7469-018-1	978-80-7469-017-4	978-80-7469-013-6	978-80-7469-015-0		
							XII/2013		
web	web	web	web	web	web	externě celé	zlom zde, tisk ext.		

O. Pospíšilová	Publikační činnost NA za 2012	40 NS			html		II/2013	978-80-7469-020-5		web
----------------	-------------------------------------	-------	--	--	------	--	---------	-------------------	--	-----